

ПРОТИВРЕЧНОСТИ У САВРЕМЕНИМ МЕЂУНАРОДНИМ ОДНОСИМА

УДК 327::911.3(188.3/5)

DOI: <https://doi.org/10.22182/spm.6422019.5>

Прегледни рад

Српска политичка мисао

број 2/2019.

год. 26. vol. 64

стр. 125-138

Миша Стојадиновић*

Институт за политичке студије, Београд

ИЗАЗОВИ „МАЛИХ” И „СРЕДЊИХ” ДРЖАВА У МУЛТИПОЛАРНОМ СВЕТУ**

Сажетак

Рад представља критичку анализу изазова „малих” и „средњих” држава у савременом друштву. Њихов положај се најчешће посматра кроз призму неолиберализма и неореализма, као два најутицајнија приступа у теорији међународних односа. Једно од основних питања на које рад покушава да одговори јесте да ли Република Србија представља малу или средњу државу, као и какве су могућности њеног позиционирања у мултиполарном свету. Као основни метод свог рада аутор користи геополитички метод, пре свега јер он омогућава сагледавање узрочно-последичне везе између географског и политичког фактора са становишта различитих интереса у контексту међународних односа. Поред геополитичког метода

* Електронска адреса аутора: misa.stojadinovic@ips.ac.rs

** Рад је настао као резултата рада на пројекту бр. 179009 који је финансиран од стране Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

аутор у раду употребљава анализу садржаја, географски и компаративни метод.

Кључне речи: „мале” и „средње” државе, велике силе, мултиполарни свет, међународни односи, Република Србија

Коришћење политике силе у међународним односима није ништа ново. „Чувена је изјава атинских посланика упућена грађанима малог града Мелије коју наводи Тукидид у свом Пелопонеском рату (431. г. пре нове ере). Када су тражили да се Мелија придружи Атини, односно да се практично преда или ће бити уништена, Атињани су изјавили: Правда (тј. међународно право) у овом свету важи само за оне који су међусобно подједнаке снаге. Јер моћни увек чине оно што могу, а слаби подносе онолико колико морају.”¹ Велике и јаке државе поседују капацитете да успоставе своју политику на међународном нивоу на начин који то њима одговара, иако су понекад принуђене на одређене компромисе. Са друге стране, мале државе нису у могућности да тако нешто учине. У таквим међународним односима у којима моћ поседује важну улогу, потребно је потражити и положај тзв. „малих” и „средњих” држава, које и поред великог потцењивачког односа, могу имати значајну улогу у формирању геополитичке слике света.

1. ПОЛОЖАЈ „МАЛИХ” И „СРЕДЊИХ” ДРЖАВА У САВРЕМЕНОМ ДРУШТВУ

Појмови „мале”, „средње” или „велике” државе се у раду намерно користе под наводницима, имајући пре свега у виду проблематичност њиховог одређења у пракси. Ма колико то на први поглед изгледало једноставно није нимало лако неку земљу дефинисати малом, средњом или великом. То је уједно и разлог због кога положај „малих” и „средњих” држава у међународним односима представља велику непознаницу.

1) Душко Лопандић, „Мале и средње земље у међународним односима и у Европској унији”, *Међународни проблеми*, Институт за међународну политику и привреду, Београд, бр. 1/2010, стр. 79.

„Мале” државе су често одређиване као оне које нису „велике”. Оне у међународним односима функционишу са ограниченим капацитетима, при чему се неретко истиче да је њихова главна карактеристика приоритет за очување сопствене сигурности. Максимални домет који оне могу очекивати је проналажење било каквог повољног места на светском тржишту. То довољно говори о томе како је улога „малих” држава одувек била и још увек јесте маргинализована у међународним односима. Постоје различити теоријски приступи који на различите начине сагледавају положај „малих” и „средњих” држава, а које Ђана Луша и Петра Мијић у свом раду систематизују на следећи начин:

1. Реалистички дискурс нагласак ставља на концепт моћи и преживљавања у међународној заједници дефинишући мале државе као оне које заостају за великима у смислу квантитативних показатеља. Оне не поседују довољно моћи да би утицале на друге актере, имају најмање могућности за преживљавање, стално се налазе у стању страха од потенцијалног угрожавања суверености те се у спољној политици морају усмерити на заштиту великих држава.
2. Либерални институционалисти истичу значење међународног права и потребу међудржавне сарадње кроз институције. Као основна линија неолибералних теоријских приступа истиче се усмеравање на формалну или неформалну сарадњу у оквиру институција, чиме се стварају услови за изградњу мирнијег света. Анализирањем релевантних чињеница долазе до закључка како се напори за међународном сарадњом одвијају унутар одређенога институционалног контекста, чиме институције добијају на кредибилитету, а тиме и могућност утицаја малих држава.
3. Конструктивисти наглашавају значење дискурса, који у случају малих држава објашњавају њихове двојбе и проблеме те показују зашто неке више оклевају, а друге су проактивније по питању европске интеграције. Најважнија теза конструктивизма, која га разликује

од осталих теорија, показује да акције држава зависе од њихових идентитета и интереса који се мењају. Две су основне тезе конструктивизма примењене и на деловање малих држава у међународним односима: структуре људског удруживања одређене су примарно заједничким идејама а не материјалним снагама, док су идентитети и интереси који служе сврси актера конструисани тим идејама пре него природно дати.²

Различита теоријска одређења доводе и до различитог дефинисања „малих” и „средњих” држава, што додатно отежава ствари. Хејнер Ханги [Heiner Hanggi] и Филип Рение [Philippe Regnier] истичу да постоје три различита приступа – квантитативни (број становника, територија и сл.), квалитативни (утицај државе, представа грађана о њој и сл.) и релациони (утицај и положај државе у међународним односима).³ Оно што се најчешће може јавити као проблем јесте када нека држава добије несразмерно велики значај у међународним односима у односу на своју величину. То се може десити из више разлога, неки од њих су рецимо геополитички положај или поседовање ресурса. Мада се управо због тога оне могу наћи на удару великих сила. То доводи до тога да је приликом одређивања величине неке државе и њеног утицаја неопходно узети комбинацију свих поменутих, и многих других карактеристика. Ситуација се нарочито компликује уколико имамо у виду да се снага неке државе не може мерити само њеном војном моћи. Напротив, са појавом концепта „меке моћи” долази и до промена у схватању снаге државе у међународним односима. У том смислу се огледа и значај Џозефа Наја [Joseph Nye] који овај појам по први пут употребљава у својој књизи из 1990. *Bound to Lead: „Следећи идеју Бакрака и Барца о другом лицу моћи*, још тада, у доба пуне еуфорије због победе САД и Запада у хладном рату, он је желео да укаже на значај немилитарних облика моћи, који ће посебно место морати да имају и у периоду који је наилазио.”⁴ Са развојем савременог

2) Ђана Луша, Петра Мијић, „Вањска политика малих држава – нормативна моћ као фактор утицаја у међународним односима”, *Политичке перспективе*, Факултет политичких знаности, Загреб, бр. 3/2012, стр. 45–46.

3) Heiner Hanggi, Philippe Regnier, *The Small State and the Triad: the Case of Switzerland's Foreign Policy Towards East Asia*, Study in NRF Policy, National Foreign Policy Program, 2000.

4) Миша Ђурковић, „Русија и откривање меке моћи”, *Национални интерес*, Институт за политичке студије, Београд, бр. 1–3/2008, стр. 27.

друштва мека моћ нарочито добија на привлачности. „Мека моћ је утемељена на привлачности идеја или способности да се политички приоритети поставе на начин који обликује жеље других, тј. повезивање са неопипљивим изворима моћи као што су култура, идеологија и институције. За разлику од тврде моћи која је од веће важности у индустријализирајућим и преиндустријским деловима света, мека моћ је све израженија у односима између постиндустријских друштава информатичког доба у којем превладава демократски мир (...) Владари меке моћи поседују способност поигравања са људском привидном неспособношћу да живе у садашњем тренутку, односно могу постићи да људи живе са жалости за прошлошћу или бригом о будућности.”⁵

Уколико одређивању утицаја држава приђемо са аспекта моћи онда наилазимо на проблем. Карстен Холбрад [Carsten Holbraad] истиче да оно што чини великом силом заиста таквом није њена војна сила, нити пак економска моћ, иако се тако нешто подразумева. Ситуација је, међутим, много комплекснија од тога. Поред ових изузетно битних карактеристика можда је најважнија та како је нека држава виђена од стране других, тј. какав је њен статус у међународном праву и дипломатској пракси. Њихов статус је признат, њихов глас је уважаван. Државе које се могу окарактерисати као средње силе немају овакав формалан статус у међународним односима. „Велике силе припадају класи самој по себи, упркос њиховом ривалству, деле заједничке интересе у међународним односима који су очигледни свим грађанима оваквог друштва. У својој навици да захтевају супериоран положај и да поседују посебне одговорности, оне се углавном проглашавају менаџерима међународних односа.”⁶ Положај средњих сила није тако очигледно позициониран. Оне су много разједињеније, не поседују увек заједничке интересе, а један од главних разлога овоме је то што се оне не налазе пред сталним изазовима малих сила. То доводи до тога да солидарност по питању заједничких интереса, која постоји код великих сила, није присутна код средњих и малих сила. Због тога се њихов положај може

5) Весна Станковић Пејновић, „Мека моћ владара новог доба”, *Српска политичка мисао*, Институт за политичке студије, Београд, бр. 3/2014, стр. 124.

6) Carsten Holbraad, *Middle Powers in International Politics*, Macmillan Press, London, 1984, стр. 74.

процењивати једино на основу моћи које поседују, што је како смо већ видели прилично проблематично.

Мале државе су током читаве историје имале веома мало или нимало утицаја у међународним односима, без обзира на то да ли су оне део неке међународне организације или не. Сложићемо се са Вивеловом [Anders Wivel] дефиницијом да су мале државе оне којима једино остаје да следе правила игре јер када су правила успостављена оне нису биле узимане за озбиљно.⁷ То су једном речју оне државе које не припадају ексклузивном клубу великих сила. Једина тактика која преостаје малим државама је како то Валас [W. Wallace] наводи скривање или удруживање.⁸

Једна од највећих карактеристика која чини мале државе интересантним за проучавање је управо њихова ограничена моћ, која се најбоље испољава у контексту са јачим државама. Велике силе просто имају више капацитета да лакше спроведу своје интересе. Наравно ово не треба посматрати једносмерно, већ је проста употреба моћи великих сила често водила пре ка несигурношћу него ка остваривању циљева, јер неретко свака акција изазива и реакцију са друге стране. То је нешто на шта је Кенет Валц [Kenneth Waltz] упозоравао, да су мале државе приморане на стратегију балансирања која води ка њиховом удруживању. Валц нам даје поједностављено и суштинско традиционално виђење моћи према коме је неко онолико моћан колико може да утиче на друге више него они на њега.⁹

Несигурност коју производе велике силе том приликом огледа се у томе на који начин друге државе посматрају њихове поступке. „Неопходност очувања статуса добронамерног хегемона или одговорног актера спречава велике силе да маневришу против интереса малих држава јер би такви поступци упозорили друге државе и самим тим би се створиле препреке за постизање интереса спољне политике.”¹⁰ Са друге

7) Anders Wivel, “From Small State to Smart State: Devising a Strategy for Influence in the European Union”, in: *Small States in Europe – Challenges and Opportunities* (eds. Robert Steinmetz, Anders Wivel), Ashgate Publishing, Farnham, 2010, стр. 15.

8) Исто, стр. 15.

9) Kenneth Waltz, *Theory of International Politics*, McGraw-Hill, Boston, 1979.

10) Toms Rostoks, “Small States, Power, International Change and the Impact of Uncertainty”, in: *Small States in Europe – Challenges and Opportunities* (eds. Robert Steinmetz, Anders Wivel), Ashgate Publishing, Farnham, 2010, стр. 99.

стране, уколико велике силе претерају у својим претензијама то може довести до уједињавања других држава у циљу по принципу реципроцитета, а како би отклонили претњу која им се намеће. Ентони Пајн [Anthony Payne] истиче да мале државе углавном делују пред много моћнијим државама и институцијама, при чему се више показује њихова рањивост и принудно деловање, него коришћење прилика на међународном нивоу.¹¹ То је уједно највидљивија манифестација изазова које њихов осетљив положај изазива. Имајући ово у виду „мале“ и „средње“ на геополитичкој сцени најчешће су у стању само да следе и прилагођавају се политици великих сила.

2. ПОЗИЦИОНИРАЊЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ У МУЛТИПОЛАРНОМ СВЕТУ

Опредељеност Србије ка европским интеграцијама неспорно представља спољнополитички приоритет српске политичке елите у XXI веку. Тај пут, међутим, није нимало лак и једноставан, поплочан је бројним потешкоћама. Довољно је поменути проблем једностраног проглашења независности Косова и Метохије, непрестана условљавања у процесу приступања ЕУ, као и изазове са којима се сама ЕУ суочава. Последица подржавања једностраног проглашења „Косова“ су далекосежне и могу се одразити на европски пут свих земаља Западног Балкана.¹² Тиме долазимо до тога да данас „нека нова партнерства добијају на значају“.¹³ Евроазијске земље све више гледају на Балкан као на место од политичког и војног интереса. „У контексту иницијативе 'Појас и пут' Балкан представља значајан мост између Кине, Централне Азије и Европе, са Србијом која може имати кључну улогу у изградњи моста између Истока и Запада. Са друге стране, Србија у савременој геополитичкој и геостратешкој позицији води спољну политику неутралности, осцилирајући између два различита, међусобно супротстављена, геополитичка концепта: евроатлантског и

11) Anthony Payne "Small States in the Global Politics of Development", *The Commonwealth Journal of International Affairs* Round Table 93, 93/2004.

12) Дејана Вукчевић, „Спољна политика ЕУ и Косово: хроника најављене независности“, *Политичка ревија*, Институт за политичке студије, Београд, бр. 1/2008, стр. 67.

13) Драган Ђукановић, Драган Живојиновић, „Стратешка партнерства Републике Србије“, *Годишњак Факултета политичких наука*, Факултет политичких наука, Београд, бр. 6, 2011, стр. 300.

евроазијског.”¹⁴ До сада су се као главни актери који у значајној мери утичу на смер спољне политике Србије издвојили ЕУ, САД, Русија и Кина, при чему наравно не треба занемарити ни утицај других регионалних актера.

Русија, Кина, Јапан па и ЕУ представљају неке од кључних актера евроазијског региона. У овој констелацији различитих интереса и претензија, а нарочито у различитом односу према САД-у, тешко је успоставити равнотежу односа која би довела до остваривања пуних потенцијала могућности њихове сарадње.¹⁵ „Већ десетак година групација великих земаља света изван западне евроатлантске заједнице, као што су: Русија, Кина, Индија, Бразил, Јужноафричка Република и др. развијају целу лепену односа и институција које фактички негирају униполарни, а афирмишу мултиполарни светски поредак. Шангајски савез, ОДКБ, Евроазијска унија, разне кредитно-финансијске установе које постају све конкурентније ММФ-у и Светској банци, само су илустративни примери рађања мултиполарног светског поретка.”¹⁶ У таквим односима снага на геополитичкој сцени Србија покушава да пронађе свој пут следећи политику несврставања.

Уколико покушамо да одредимо да Србију одредимо као малу или средњу државу наићи ћемо на велики проблем. Имајући у виду и чињеницу да се приликом самог одређивања концепта „малих”, „средњих” и „великих” држава узимају различити критеријуми и њихове комбинације то није нимало лак задатак. Оно што се са сигурношћу може рећи јесте да Србија није „велика држава” и да не припада том уском кругу држава које се називају великим силама. Тиме нам, дакле, остају две могућности између којих је тешко одлучити се. Уколико се држимо поменутих квантитативних критеријума онда Србија недвосмислено припада групи коју можемо назвати „средње” земље. Међутим, када се ради о квалитативним критеријума

---

14) О овоме опширније видети: Живојин Ђурић, Миша Стојадиновић, „Држава и неолиберални модели урушавања националних политичких институција”, *Српска политичка мисао*, Институт за политичке студије, Београд, 4/2018, стр. 41–57.

15) Миша Стојадиновић, „Европа и мултиполарни свет”, *Политика националне безбедности*, Институт за политичке студије, Београд, бр. 1/2018.

16) Радослав Радиновић, „Геостратешки положај Републике Србије и опстанак Републике Српске”, *Политика националне безбедности*, Институт за политичке студије, бр. 1/2017, стр. 19–20.

ту је ситуација много компликованија, а нарочито ако се као смерница узме утицај и положај наше земље у међународним односима, тј. начин како нас друге државе посматрају. Бурна историја наше земље која је стално била изложена различитим процесима дезинтеграције и неблагонаклоним утицајима спољних политика других држава допринела је томе да је ситуација у нашој земљи током већег дела наше историје благо речено аномична. Двоструки аршини у међународној политици и политика силе, при чему је крај XX века обележен НАТО агресијом на нашој територији, су показали да Запад на челу са САД нема баш превисоко мишљење о утицају наше земље на глобалној светској сцени. Данас се Србија налази у ситуацији да на својој територији поседује нерешен статус Косова и Метохије који је претворен у проблем замрзнутог конфликта. Ово представља још један од показатеља начина на које нас друге државе доживљавају, а који се може видети на основу дијалога у Бриселу, које карактерише неиспуњавања обавеза о којима је већ постигнут договор (формирање Заједнице српских општина нпр.), као и на основу све јачих тензија ствараних од стране Албанаца на овим просторима, а које им међународна заједница толерише. Оно што је неспорно, а што је нашу земљу често водило ка многобројним сукобима, је значајан геополитички положај наше земље, јер како је Цвијић казао „Ко нам је крив кад смо кућу саградили на сред друма?“ У таквој ситуацији начин на који се води спољна политика је од пресудног значаја за статус овакве земље и зато је курс политичке неутралности који је наша земља заузела од пресудног значаја за њено позиционирање у мултиполарном свету.

*

*   *

Крах униполарног света и настанак мултиполаризма је довео до значајних промена геополитичке слике, при чему су САД у великој мери биле изненађене јер су се нашле пред изазовима коришћења меке моћи, а не директног

коришћења силе, и то унутар глобалних институција које су оне саме користиле за рађање униполарног света. „Упркос незадовољству америчког друштва, како апологете хегемоније Западног света, неореалисти и неолиберали тврде, САД морају да остану активне на пољу глобалне безбедности предупређујући регионалне хегемоне и везујући новонастајуће половине моћи унутар постојеће структуре глобалне власти.”¹⁷ Роберт Пајп [Robert Pape] истиче неколико различитих начина помоћу којих државе широм света могу да доводе у питање униполарни поглед на свет САД од којих је нама најзначајнији концепт „меког балансирања”.¹⁸ Овај концепт је значајан и због тога што је отворен војни сукоб за САД, Русију, Кину, Немачку или било коју другу државу незамислив, и може имати скупе последице по читав свет, нарочито имајући у виду поседовање нуклеарног оружја. Мале државе свакако немају никаквог другог избора, јер оне ни не поседују могућност да користе војну моћ како би остварили своје интересе, јер би за то носиле скупе последице. Пол правећи разлику између тврдог и меког балансирања указује да свако од њих има своје специфичне циљеве којима се тежи. Док тврдо балансирање тежи ка томе да се противник одврати или порази меко балансирање тежи да испуни један од следећих циљева: да онемогући другу страну да профитира од свог лошег понашања (рецимо путем економских санкција); да повећа цену коју друга страна мора да плати уколико настави са спровођењем својих планова (на пример, путем онемогућавања приступа међународним институцијама); да делегитимише понашање друге стране у очима других; као и да пошаље сигнал да уколико се пређе одређена граница то може покренути тврдо балансирање.¹⁹

Хеј [Jeanne A.K. Heu], бавећи се овим феноменом, изводи следеће карактеристике које политика „малих” држава поседује а то су: „ниска инволвираност у светску политику и ограниченост деловања на непосредно географско окружење; релативно узак круг међународних тема које су им значајне;

17) Daniel Woodley, *Globalization and Capitalist Geopolitics – Sovereignty and state power in a multipolar world*, Routledge, London and New York, 2015, стр. 5.

18) Robert Pape, “Soft Balancing against the United States”, *International Security*, The MIT Press, 1/2005, стр. 9–11.

19) T.V. Paul, *Restraining Great Powers Soft Balancing from Empires to the Global Era*, Yale University Press, London, 2018, стр. 22.

примена дипломатских и економских инструмената, уместо војних инструмената; инсистирање на 'моралним аспектима' међународних односа, попут међународног права, начела и сл.; усмереност ка мултилатералној сарадњи и мултилатералним организацијама; заузимање неутралних ставова; ослонац на велике силе у циљу заштите и обезбеђења ресурса; усмереност ка сарадњи како би се избегао конфликт; и трошење пропорционално натпросечне енергије и ресурса у циљу обезбеђења физичке и политичке безбедности и преживљавања државе."²⁰

Усвајањем стратегије меког балансирања и меке моћи, путем међународних институција, економије и разних дипломатских средстава, различити полови моћи су почели да успешно изазивају и доводе у питање унилатералну војну политику САД. Овакво меко балансирање у великој мери може окренути утицај неке државе и то је пут који наша земља треба да следи. То је та мека моћ на којој Србија мора инсистирати нарочито се ослањајући на снагу јавне дипломатије, као и на укључивање других држава у кључна питања унутар међународних односа, као што су нпр. Русија и Кина.

То су само неки од принципа које би наша држава требало да усвоји, а који се већ примењују у спољној политици, и који имају све јачи одјек у међународној заједници. То се може видети и на основу тога што став других моћнијих држава по неким суштински важним питањима почиње да се или мења или да се указује спремност да се наши аргументи бар саслушају. Ово је уједно једини пут Републике Србије у заузимању позиције „средње државе” која жели да се успостави као фактор стабилности и регионалне сарадње на Балкану.

ЛИТЕРАТУРА

Вукчевић Дејана, „Спољна политика ЕУ и Косово: хроника најављене независности”, *Политичка ревија*, Институт за политичке студије, Београд, бр. 1/2008, стр. 57–70.

20) Лука Тодоровић, Милева Јокић, „Мале, средње и неутралне државе и међународна политика”, *Сварог*, Независни универзитет, Бања Лука, бр. 6/2013, стр. 41.

- Ђукановић Драган, Живојиновић Драган, „Стратешка партнерства Републике Србије”, *Годишњак Факултета политичких наука*, Факултет политичких наука, Београд, бр. 6, 2011.
- Ђурић Живојин, Стојадиновић Миша, „Држава и неолиберални модели урушавања националних политичких институција”, *Српска политичка мисао*, Институт за политичке студије, Београд, 4/2018, стр. 41–57.
- Ђурковић Миша, „Русија и откривање меке моћи”, *Национални интерес*, Институт за политичке студије, Београд, бр. 1–3/2008, стр. 25–54.
- Лопандић Душко, „Мале и средње земље у међународним односима и у Европској унији”, *Међународни проблеми*, Институт за међународну политику и привреду, Београд, 1/2010.
- Луша Ђана, Мијић Петра, „Вањска политика малих држава – нормативна моћ као фактор утјецаја у међународним односима”, *Политичке перспективе*, Факултет политичких знаности, Загреб, 3/2012.
- Радиновић Радослав, „Геостратешки положај Републике Србије и опстанак Републике Српске”, *Политика националне безбедности*, Институт за политичке студије, бр. 1/2017, стр. 13–58.
- Станковић Пејновић Весна, „Мека моћ владара новог доба”, *Српска политичка мисао*, Институт за политичке студије, Београд, 3/2014, стр. 111–133.
- Стојадиновић Миша, „Европа и мултиполарни свет”, *Политика националне безбедности*, ИПС, Београд, 1/2018, стр. 163–175.
- Тодоровић Лука, Јокић Милева, „Мале, средње и неутралне државе и међународна политика”, *Сварог*, Независни универзитет, Бања Лука, 6/2013.
- Hanggi Heiner, Regnier Philippe, *The Small State and the Triad: the Case of Switzerland's Foreign Policy Towards East Asia*, Study in NRF Policy, National Foreign Policy Program, 2000.

- Holbraad Carsten, *Middle Powers in International Politics*, Macmillan Press, London, 1984.
- Pape Robert, “Soft Balancing against the United States”, *International Security*, The MIT Press, 1/2005.
- Paul T.V., *Restraining Great Powers Soft Balancing from Empires to the Global Era*, Yale University Press, London, 2018.
- Payne Anthony, “Small States in the Global Politics of Development”, *The Commonwealth Journal of International Affairs* Round Table 93, 93/2004.
- Rostoks Toms, “Small States, Power, International Change and the Impact of Uncertainty”, in: *Small States in Europe – Challenges and Opportunities* (eds. Robert Steinmetz, Anders Wivel), Ashgate Publishing, Farnham, 2010.
- Waltz Kenneth, *Theory of International Politics*, McGraw-Hill, Boston, 1979.
- Wivel Anders, “From Small State to Smart State: Devising a Strategy for Influence in the European Union”, in: *Small States in Europe – Challenges and Opportunities* (eds. Robert Steinmetz, Anders Wivel), Ashgate Publishing, Farnham, 2010.
- Woodley Daniel, *Globalization and Capitalist Geopolitics – Sovereignty and state power in a multipolar world*, Routledge, London and New York, 2015.

Misa Stojadinovic

CHALLENGES OF “SMALL” AND “MEDIUM” STATES IN THE MULTIPOLAR WORLD

Resume

This paper represents a critical analysis of small and medium states in the multipolar world. The main goal of this paper is to find an answer to the question is the Republic of Serbia small or medium state in the international relations. One of the main challenges to find this answer the difficulty to define the terms small and medium states because there is a lot of theoretical approaches to this problem. Small and medium states works within the international relations with limited capacities, especially if we compare them with great powers. Their maximum achievement is often seen as establishing themselves as an important factor within the economic relations from which they can benefit. One of the most important characteristics of small states is their limited power which is best manifested in the relations with the great powers. Of course, this is not by no means one way relation. Great powers cannot force their unilateral hegemonic international politics without expecting any consequences. Definition of the position of The Republic of Serbia in the international relations is very difficult. Serbia is forcing political neutrality in the international relations constantly balancing between the two opposed geopolitical concepts: Euro-Atlantic and Eurasian. One of the key means which our state must use in the international relations is soft power and soft balancing. These are key principles which already produced an important impact in the international relations. That can be seen in the fact that other powerful states slowly starting to change attitude in the positive way toward our country. This is also the only way how our country can be established as a key regional factor of stability for regional cooperation in the Balkans.

Keywords: “small” and “medium” states, great powers, multipolar world, international relations, the Republic of Serbia

* Овај рад је примљен 8. априла 2019. године, а прихваћен на састанку Редакције 27. јуна 2019. године.